

ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ ЗАСОБАМИ ПРОЄКТНОГО НАВЧАННЯ

УДК 378.091.2

DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2025.324306>

Галина Мамус, кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри сфери обслуговування, технологій та охорони праці
Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка
Тарас Сорока, кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри сфери обслуговування, технологій та охорони праці
Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка
Валентина Харитонова, кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри технологічної освіти
Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини

ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ ЗАСОБАМИ ПРОЄКТНОГО НАВЧАННЯ

У статті окреслено проблеми в освіті, які зумовлені переходом до компетентісно-орієнтованої системи навчання. Проаналізовано сутність поняття “компетентність”, її обов’язкові компоненти та виділено низку ознак, які її характеризують. Встановлено, що компетентнісний підхід сприяє формуванню не лише ключових, але і предметних компетентностей; формування компетентностей залежить від змісту освіти та засобів навчання. Розкрито сутність культурної компетентності як однієї з ключових. За результатом педагогічного дослідження запропоновано рекомендації для формування культурної компетентності студентів засобами проєктного навчання.

Ключові слова: здобувачі вищої освіти; культурна компетентність; учитель технологій; декоративно-ужиткове мистецтво; проєктне навчання.

Літ. 10.

Halyna Mamus, Ph.D. (Pedagogy), Associate Professor
of the Technological Education and Labor Protection Department,
Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University
Taras Soroka, Ph.D. (Pedagogy), Associate Professor
of the Technological Education and Labor Protection Department,
Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University
Valentyna Kharytonova, Ph.D. (Pedagogy), Associate Professor
of the Technological Education Department,
Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University

FORMATION OF CULTURAL COMPETENCE OF STUDENTS BY MEANS OF PROJECT LEARNING

The article outlines educational challenges arising from the transition to a competency-based learning system. The essence of the concept of competence and its essential components are analyzed, including knowledge, skills, abilities, personal values, experience and attitude toward a specific activity. A range of characteristics defining competence is defined: the ability to acquire knowledge, apply it promptly, and integrate it into specific situations considering its various aspects; readiness and ability to solve problems by selecting the most optimal solution for a given situation; the ability to organize social actions engaging necessary resources when needed; communication skills that enable purposeful and conscious interaction with others within the scope of activity; the presence of value orientations, worldview positions, general and ethical culture, and motivation for activity; the ability to develop and realize personal creative potential, mastering new ways of activity.

It is established that the competency-based approach fosters the development of not only key competencies but also subject-specific ones. The formation of competencies depends on the content of education. The peculiarities of implementing the competency-based approach in teaching students in the field of technological education are analyzed. The essence of cultural competence as one of the key competencies is revealed.

This competence implies a sustained interest in mastering the cultural and artistic achievements of Ukraine and the world, a respectful attitude toward the cultural traditions of Ukrainians as well as those of indigenous peoples, national minorities, and other states and nations. It involves the ability to understand and appreciate creative means of expressing and reproducing ideas across various cultures, taking into account different forms of art and cultural expressions. Additionally, it encompasses a desire for self-development and the expression of personal ideas and emotions through culture and art.

The basic knowledge and skills of the competency potential in the technological branch of education are analyzed. The methodology of forming cultural competence in students during technology lessons within the framework of model

ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ ЗАСОБАМИ ПРОЄКТНОГО НАВЧАННЯ

programmes is highlighted. Based on the results of pedagogical research, recommendations are proposed for the formation and development of cultural competence in students.

Keywords: *students of higher education; cultural competence; teacher of technology; decorative and applied arts; project learning.*

Постановка проблеми. Динамічний розвиток українського суспільства, радикальні зміни в інформаційній, науковій, техніко-технологічній, соціально-економічній та культурній сферах призвели до руйнування традиційних цінностей і норм у повсякденному житті. Настав час трансформації поглядів і думок, перебудови суспільного менталітету та переосмислення фундаментальних цінностей людства.

Зміна соціокультурного контексту вимагає модернізації підходів до навчання, що, зі свого боку, спричиняє окреслення нових проблем і викликів в освіті. Ці виклики пов'язані з необхідністю переходу від традиційних освітніх моделей до компетентнісно-орієнтованої системи, яка спрямована на формування в учнів і студентів здатності застосовувати набуті знання, уміння та навички в реальних життєвих і професійних ситуаціях. Підхід, що уже протягом кількох десятиліть упроваджується в різних країнах світу, стає ключовим пріоритетом сучасної освітньої політики, зокрема в Україні, де трансформаційні процеси особливо актуальні у контексті глобалізації та євроінтеграції. Отже, компетентнісний підхід у підготовці молодого покоління є надзвичайно важливою проблемою сьогодення і передбачає зміну результатів освіти із засвоєння загальноприйнятих знань, умінь та навичок і набуття компетентностей. Останні свідчать про готовність до конкретної діяльності, особистого розвитку і продуктивної участі у житті суспільства. Володіння різного роду компетентностями дає людині можливість орієнтуватися в інформаційному просторі, у подальшому здобутті освіти і майбутній професійній діяльності.

Аналіз останніх наукових статей та публікацій. Практика реалізації компетентнісного підходу в освітній галузі потребувала вивчення поглядів науковців з різних наук. Для проведення дослідження проаналізовано загальні проблеми професійної підготовки здобувачів освіти (І. Бех, Н. Бібік, І. Зязюн); концептуальні основи компетентнісного підходу (О. Дубасенюк, В. Лозова, В. Олійник, О. Пошетун, Г. Селевко, С. Сисоева); теоретико-методичні засади професійної підготовки майбутніх учителів технологій (О. Корець, Л. Оршанський, В. Сидоренко, А. Терещук, Г. Терещук, В. Титаренко, С. Ткачук, О. Торубара, С. Ящук). Розглянуто особливості формування професійних компетентностей у майбутніх здобувачів вищої освіти у напрацюваннях Д. Кільдерова, О. Марущак, В. Стешенка, О. Федорової, В. Харламенко.

Уважаємо за доцільне приділити увагу працям педагогів-дослідників, у яких роковано окремі аспекти

формування загальнокультурної компетентності майбутніх педагогів (М. Князьян [1], В. Матіяш [5], В. Титаренко [9], В. Харитоновна, Г. Мамус [10]), особливості творчої діяльності студентів у галузі декоративно-ужиткового мистецтва та етнодизайну (Л. Оршанський, Г. Мельник) [7], формування у майбутнього вчителя технологій професійної компетентності з основ дизайну О. Марущак, В. Король [4], С. Кучер [3].

За результатами проведеного аналізу наукових досліджень виявлено, що майбутній педагог повинен володіти не лише системою знань, умінь та навичок, необхідних для здійснення успішної професійної роботи, а й мати такі особистісні властивості, здібності та досвід до здійснення певного виду діяльності, які забезпечували б формування й розвиток ключових компетентностей. Зважаючи на достатню кількість літературних джерел з досліджуваної проблеми, виявлено, що є потреба у систематизації відомостей щодо особливостей формування культурної компетентності студентів.

Мета статті – розкрити сутність культурної компетентності як однієї із ключових компетентностей майбутніх фахівців технологічної освіти та запропонувати рекомендації для її формування у студентів засобами проєктного навчання.

Виклад основного матеріалу. У результаті опрацювання та аналізу літературних джерел зроблено висновок, що поняття “компетентність” розглядається науковцями досить різнопланово. Із-поміж основних тлумачень виділено такі: поінформованість, авторитетність, обізнаність; загальноінтегрована здатність особистості здійснювати успішну діяльність; готовність до різних видів діяльності; особистісні якості; успішне володіння відповідною компетенцією; поєднання набутих знань, умінь і навичок, норм емоційно-ціннісного ставлення і рефлексії; досягнуті освітні результати тощо. Обов'язковими компонентами компетентності є знання, уміння, навички, особистісні цінності, досвід та ставлення до певного виду діяльності.

Узагальнюючи дослідження, виділено низку ознак, які характеризують компетентність: здатність набувати знання, оперативню їх застосовувати та інтегрувати у конкретній ситуації з врахуванням її різних аспектів; готовність і здатність до розв'язання проблеми, обираючи з цієї метою найоптимальніший варіант для конкретної ситуації; здатність до організації соціальних дій із залученням за потреби необхідних для цього ресурсів; комунікативні уміння, які дозволяють цілеспрямовано та усвідомлено взаємодіяти з іншими людьми в межах діяльності; наявність ціннісних орієнтацій,

світоглядних позицій, загальної та етичної культури, мотивів діяльності; здатність до розвитку і реалізації власного творчого потенціалу, освоєння нових способів діяльності.

Ключові компетентності, за переконанням багатьох науковців, є сукупністю міжкультурних і міжгалузевих знань, умінь та здібностей, необхідних для адаптації і продуктивної діяльності людини у різних професійних середовищах. Саме ключові компетентності зумовлюють відбір певних знань (тобто зміст освіти), що й відрізняє компетентнісний підхід від традиційного.

Компетентнісний підхід сприяє формуванню не лише ключових, але й предметних компетентностей. Так, наприклад, освітня галузь “Технології” покликана сприяти формуванню і розвитку проєктно-технологічної, інформаційно-комунікаційної, мистецької компетентностей з метою використання творчого потенціалу молоді та її соціалізації у суспільстві.

Формування компетентностей відбувається через зміст освіти з урахуванням цілеспрямованого добору засобів навчання. Головне завдання засобів проєктного навчання полягає у забезпеченні навчальної мети, коли розвиваються і вдосконалюються всебічні здібності особистості й відкриваються можливості розв’язувати певні проблеми – від побутових до виробничих, особистих чи громадських.

Логіка нашого дослідження передбачає здійснення аналізу особливостей впровадження компетентнісного підходу під час навчання студентів у галузі технологічної освіти, який ми наводимо нижче.

Майбутні вчителі технологій повинні розв’язувати важливі завдання, до яких належать індивідуальний розвиток особистості, розкриття її творчого потенціалу через формування ключових і предметних компетентностей; розширення та систематизація знань про технології і проєктну діяльність як основний засіб діяльності сучасної людини.

Важливе значення у процесі стабілізації та врегулювання поведінки людей належить культурі як потужному чинникові соціального розвитку. У законі України “Про освіту” [8] та у “Національній доктрині розвитку освіти України у XXI столітті” [6] окреслено важливість і актуальність культуро-творчої домінанти у навчанні та вихованні особистості.

Для технологічної освітньої галузі стандартом базової середньої освіти визначені ключові компетентності, до яких належить культурна компетентність. Вона передбачає наявність стійкого інтересу до опанування культурних та мистецьких здобутків України і світу, шанобливого ставлення як до культурних традицій українців, так і для представників корінних та інших народів, національних меншин;

спонукає до розуміння різновидів мистецтва і культурних форм; передбачає прагнення до саморозвитку, до вираження власних ідей та почуттів засобами культури і мистецтва.

З метою ефективного навчання учнів на уроках технологій майбутні педагоги повинні володіти знаннями про різновиди і техніки декоративно-ужиткового мистецтва; знати основи предметного середовища; бути обізнаними із особливостями етностилів, етнодизайном та їх автентичності.

Беручи до уваги вищевикладене, у процесі дослідження визначено уміння, необхідні для формування культурної компетентності, а саме: виражати власні ідеї, досвід та почуття у процесі діяльності з виготовлення виробів, зокрема й виробів декоративно-ужиткового мистецтва; популяризувати декоративно-ужиткове мистецтво свого краю, громади, країни, а також вивчати й поширювати культуру України та світу під час створення виробів і реалізації проєктів; досліджувати техніки й технології виготовлення виробів декоративно-ужиткового мистецтва.

Сьогодні вчителі можуть обирати програму, яку вважають прийнятною для роботи. Складаючи на її основі власну навчальну програму, педагог розробляє змістове наповнення відповідно до актуальних потреб і матеріально-технічного ресурсу шкільних навчальних майстерень, закладу освіти, а також інтересів, навчальних можливостей та здібностей учнів; вносить власні зміни до змісту, враховуючи підготовленість класу, регіональні відмінності, план навчальної роботи школи, необхідність вчасного реагування на актуальні умови, які виникають в освітньому процесі. Методичні прийоми та засоби, які вчитель впроваджує на заняттях, треба обирати із врахуванням вимог до очікуваних результатів навчально-пізнавальної діяльності учнів, які визначені Державним стандартом і навчальною програмою.

Зважаючи на вищезазначене, у теперішніх умовах важливим аспектом культурного розвитку і виховання є залучення молодого покоління до проблем впровадження технік декоративно-ужиткового мистецтва, основ дизайну в освітній процес закладів загальної середньої освіти та закладів вищої освіти.

З власного досвіду навчання майбутніх учителів технологій та керування їхньою педагогічною практикою зроблено висновки, що молодь інколи критично ставиться до запозичення надбань декоративно-ужиткового мистецтва для використання їх у процесі виконання проєкту за власним задумом. Зазвичай, студенти та учні не завжди розуміють, як поєднувати ідеї народної творчості у сучасних виробках; інколи самокритично оцінюють свої можливості для виконання практичних завдань, оскільки не мають досвіду використання

ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ ЗАСОБАМИ ПРОЄКТНОГО НАВЧАННЯ

технік художнього виготовлення чи оформлення виробів.

З метою виявлення та розуміння можливостей удосконалення підготовки і організації проєктного навчання студентів на заняттях із впровадженням народних традицій, ремесел, творчості було проведено анкетування. Зміст анкети містив такі питання: чи цікавишся ти культурою, традиціями та звичаями свого народу? вкажи цінності, на які необхідно орієнтуватися кожній культурній, духовно-моральній людині? чи будуть сприяти культурному розвитку теоретичні та практичні завдання, творчі проєкти з використанням народної творчості? чи погоджуєшся ти із думкою, що знання технік декоративно-ужиткового мистецтва є актуальними і потрібними для сучасної молоді? чи відповідає очікуваний зміст модуля про техніки декоративно-ужиткового мистецтва навчальному матеріалу, який би заохочував до його вивчення? які методи навчання про народну творчість учителі використовують на заняттях технологій? чи доцільно використовувати мультимедійні презентації у процесі вивчення нового матеріалу про технології декоративно-ужиткового мистецтва? чи можеш ти реалізувати свої творчі задуми у процесі виконання власних проєктів? чи є можливість самостійно творити, культурно розвиватися на заняттях, чи лише виконувати те, що пропонує педагог? чи є в інтер'єрі приміщень, у домашньому вжитку вироби з використанням елементів українського етносу, етнотришки? чи можеш ти рекомендувати, як доцільно поєднати національні традиції із сучасною молодіжною модою? чи вважаєш актуальним сучасний дизайн українського народного костюма, аксесуарів? які традиційні техніки декоративно-ужиткового мистецтва та модні тенденції використовують для створення виробів українські дизайнери?

За результатами анкетування було виявлено, що опитуваним цікаво аналізувати і розрізняти елементи українського орнаменту вишиванок за регіональними особливостями; виконувати елементи орнаментів машинним способом; досліджувати характерні конструкції виробів та їхнє художнє оформлення для різних країн та стилів; декорувати вироби домашнього вжитку, використовуючи техніки оздоблення інших народів світу; виготовляти жіночі та чоловічі аксесуари, вироби для інтер'єрів у традиційному українському фольклорному стилі. Також вважаємо за доцільне виокремити, що цікавими були побажання студентів про особливості вивчення технік декоративно-ужиткового мистецтва, таких як ткацтво, нанизування, макраме.

Після проходження педагогічної практики студенти засвідчили, що учителі на уроках технологій часто використовують традиційні й інтерактивні методи навчання із застосуванням мультимедійних

презентацій. Проте ще є педагоги, які недостатньо відводять часу у процесі пояснення нової інформації демонструванню зображень та зразків виробів, технологічної послідовності основних етапів виготовлення і оздоблення виробів-аналогів із використанням інформаційно-комунікаційних технологій. Результатом "застарілого" пояснення навчального матеріалу стає те, що учні не завжди мають можливості та бажання реалізовувати власні творчі задуми; не завжди охоче беруть участь в обговоренні проблем і плануванні подальшої проєктної діяльності, хоча зазвичай здійснюють пошук необхідної нової інформації.

У результаті проведеного аналізу педагогічного експерименту (опитування, анкетування), вважаємо за доцільне запропонувати рекомендації для формування й розвитку культурної компетентності у майбутніх фахівців технологічної освіти:

- активізувати навчально-пізнавальну діяльність у процесі ознайомлення з інформацією про техніки створення виробів декоративно-ужиткового мистецтва та особливості їх технологій; про історичний розвиток і становлення технік і технологій народних ремесел; значення і зміст символів, які характерні для різновидів декоративно-ужиткового мистецтва; іноземну термінологію у народній творчості; особливості виготовлення виробів із дотриманням народних традицій (запозичення формотворення, використання кольорової гами для створення гармонійного виробу тощо);

- знайомити із творчістю народних майстрів України та майстрів інших народів, які проживають в Україні;

- виховувати й спонукати шанобливо ставитися до творчої діяльності народних майстрів, усвідомлювати необхідність збереження народних традицій, які є унікальним зв'язком поколінь, та сприяти цьому; шанувати традиції свого народу;

- з метою мотивації вивчення основ народної творчості створити банк ідей і зображень зразків виробів-аналогів для ефективного виконання завдань проєктування на заняттях;

- використовувати мультимедійні презентації для забезпечення візуального сприйняття об'єктів і розуміння технологічних процесів проєктної діяльності;

- залучати студентів до роботи в гуртках ручної праці, які поєднують ідеї створення виробів із використанням технік декоративно-ужиткового мистецтва і сучасних тенденцій дизайну. Позитивним і важливим для молоді на таких заняттях є обмін власним досвідом, культурний розвиток і спілкування із однолітками, народними умільцями та педагогами для обговорення й успішного розв'язання проблем, які виникають у процесі творчого проєктування виробів з елементами декоративно-ужиткового мистецтва;

- організувати відвідування ательє-магазинів сучасних етно-дизайнерів, які створюють вироби одягового та інтер'єрного призначення, застосовуючи фольклорні елементи і декор.

Також з метою культурного збагачення майбутніх учителів технологій пропонуємо впроваджувати на заняттях інформаційні повідомлення, презентації, вправи, завдання, проблемні ситуації, які спрямовані на знання народної декоративно-прикладної творчості; засвоєння основ, законів, правил і елементів композиції з метою використання їх для створення виробів; оволодіння знаннями історичних витоків декоративно-ужиткового мистецтва, вміннями конструктивно-пластичного аналізу форми виробів народної творчості та можливості її поєднання в гармонійній єдності з сучасними ідеями дизайну з метою цілісного сприйняття власного виробу; засвоєння простих методів творчого проектування оригінальних виробів різного призначення, які не є складними за побудовою, але різняться цікавими поєднаннями технік оздоблення; оволодіння техніками декоративно-ужиткового мистецтва й особливостями технологій їх виконання у процесі виготовлення виробів із використанням різних конструкційних матеріалів; розвиток фантазії, художньо-образного мислення та уяви.

Висновки. У результаті проведеного дослідження зроблено висновок, що у процесі професійної підготовки майбутніх вчителів технологій є можливість актуалізувати їх культурний розвиток, формувати культурну компетентність, творчий потенціал у проєктній діяльності і сприяти їх самовдосконаленню, використовуючи на заняттях для оздоблення виробів різного асортименту відомі техніки декоративно-ужиткового мистецтва та враховувати тенденції сучасного дизайну, адже в умовах сьогодення технологічна освіта повинна орієнтуватися на теперішні потреби українського суспільства, опиратися на духовну силу народних традицій. У подальших дослідженнях доцільно було б вивчати та осмислювати європейські освітні стандарти і впроваджувати позитивний досвід у освітній процес закладів вищої освіти України.

ЛІТЕРАТУРА

1. Князян М.О. Загальнокультурна компетентність майбутніх учителів як наукова проблема. *Педагогіка та психологія* : зб. наук. пр. Харків, 2016. № 55. С. 164–170.
2. Компетентнісний підхід у професійній підготовці майбутніх учителів технологій кол. монографія. Умань, 2007. 280 с.
3. Кучер С. Теорія і практика неперервної дизайн-підготовки майбутніх учителів технологій : монографія. Дніпро, 2017. 425 с.
4. Марущак О.В., Король В.П. Формування у майбутнього вчителя технологій професійної компетентності з основ дизайну. *Дизайн-освіта майбутніх фахівців: теорія і практик* : матеріали II Всеукр. наук.-практ. заочної

конф. (Полтава, 21–22 берез. 2017 р.). Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2017. С. 62–71. URL: <http://dspace.pnpu.edu.ua/handle/123456789/7832>.

5. Матіяш В., Гладюк Т., Гладюк М., Баньковський А., Водяна В. Інтерактивні технології у формуванні загальнокультурної компетентності майбутніх педагогів. *Молодь і ринок*. Дрогобич, 2024. № 6 (226). С. 147–152.

6. Національна доктрина розвитку освіти України у XXI столітті : затверджено Указом Президента України від 17 квітня 2002 р. № 347. *Освіта*, 2002. 24 квітня – 1 травня.

7. Оршанський Л., Мельник Г., Ліщинська-Кравець Г. Виставка як результат творчої діяльності майбутніх учителів технологій у галузі декоративно-ужиткового мистецтва та етнодизайну. *Молодь і ринок*. Дрогобич, 2024. № 7–8 (227–228). С. 41–46.

8. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII: поточна редакція від 24.03.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення: 07.01.2025).

9. Титаренко В.П., Охріменко Л.С. Формування загальнокультурної компетентності майбутнього вчителя трудового навчання. *Психолого-педагогічні проблеми сільської школи* : зб. наук. пр. Умань, 2018. № 59. С. 36–42.

10. Харитоновна В., Мамус Г. Роль мистецтва у формуванні професійних компетентностей майбутніх фахівців технологічної освіти. *Психолого-педагогічні проблеми сучасної школи* : зб. наук. пр. / голов. ред. С.В. Совгіра. Умань : Візаві, 2022. Вип. 1 (7). С. 6–12.

REFERENCES

1. Kniazian, M.O. (2016). Zahal'nokulturna kompetentnist maibutnix uchyteliv yak naukova problema [General Cultural Competence of Future Teachers as a Scientific Problem]. *Pedagogy and psychology: coll. of science works*. No. 55, Kharkiv, pp. 164–170. [in Ukrainian].
2. Kompetentnisnyi pidkhid u profesiinii pidhotovtsi maibutnix uchyteliv tekhnolohii (2007). [Competence approach in the training of future teachers of technology]. Uman, 280 p. [in Ukrainian].
3. Kucher, S. (2017). Teoriia i praktyka neperervnoi dyzain-pidhotovky maibutnix uchyteliv tekhnolohii [Theory and practice of continuous design training of future technology teachers]. Dnipro, 425 p. [in Ukrainian].
4. Marushchak, O.V. & Korol, V.P. (2017). Formuvannia u maibutnoho vchytelia tekhnolohii profesiinnoi kompetentnosti z osnov dyzainu [Formation of a future teacher of technologies of professional competence in the basics of design]. *Dyzain-osvita maibutnix fakhivtsiv: teoriia i praktyka – Design-education of future specialists: theory and practice : materialy II Vseukr. nauk.-prakt. zaочноi konf. (Poltava, 21–22 berez. 2017)*. – Design education of future specialists: theory and practice: Proceedings of the II All-Ukrainian scientific-practical correspondence conference (Poltava, March 21–22, 2017). (pp. 62–71). Poltava. Available at: <http://dspace.pnpu.edu.ua/handle/123456789/7832>. [in Ukrainian].
5. Matiash, V., Hladiuk, T., Hladiuk, M., Bankovskiy, A. & Vodiana, V. (2024). Interaktyvni tekhnolohii u formuvanni zahal'nokulturnoi kompetentnosti maibutnix pedahohiv [Interactive technologies in the formation of general cultural literacy of future teachers]. *Youth & market*. Vol. 6 (226). pp. 147–152. [in Ukrainian].
6. Ministerstvo Osvity i Nauky Ukrainy (2002). Natsionalna doktryna rozvytku osvity Ukrainy u XXI stolitti

[National Doctrine for the Development of Education in Ukraine in the 21st Century]. Education, April 24 – May 1. [in Ukrainian].

7. Orshanskyi, L., Melnyk, H. & Lishchynska-Kravets, H. (2024). Vystavka yak rezultat tvorchoi diialnosti maibutnikh uchyteliv tekhnolohii u haluzi dekoratyvno-uzhytkovoho mystetstva ta etnodyzainu [Exhibition as a result of creative activities of future technology teachers in decorative and applied arts and ethnic design]. *Youth & market*. Vol. 7–8 (227–228), pp. 41–46. [in Ukrainian].

8. Pro osvitu: Zakon Ukrainy vid 05.09.2017 № 2145-VIII: potochna redaktsiia vid 24.03.2024 [On education: Law of Ukraine dated 05.09.2017 No. 2145-VIII: current version dated 24.03.2024]. [in Ukrainian].

9. Tytyrenko, V.P. & Okhrimenko, L.S. (2018). Formuvannia zahalnokulturnoi kompetentnosti maibutnoho vchytelia trudovoho navchannia [Formation of General Cultural Competence of Future Teachers of Labor Training]. *Psychological-pedagogical problems of the rural school: coll. of science works*. No. 59, Uman, pp. 36–42. [in Ukrainian].

10. Kharytonova, V. & Mamus, H. (2022). Rol mystetstva u formuvanni profesiinykh kompetentnosti maibutnikh fakhivtsiv tekhnolohichnoi osvity [The role of art in the formation of professional competencies of future specialists in technological education]. *Psychological and pedagogical problems of modern school: collection of scientific works*. (Ed.). S.V. Sovhira. Uman, Vol.1 (7). pp. 6–12. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 15.01.2025

УДК 377.3.018.44

DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2025.324299>

Оксана Голикова, кандидат філологічних наук, доцент,
завідувач кафедри ділової іноземної мови та перекладу
Національного технічного університету “Харківський політехнічний інститут”

Євген Козлов, кандидат філологічних наук, доцент
кафедри ділової іноземної мови та перекладу
Національного технічного університету “Харківський політехнічний інститут”

Світлана Савчук, викладач циклової комісії шкільної,
дошкільної педагогіки, психології та методик
Комунального закладу вищої освіти “Луцький педагогічний коледж”
Волинської обласної ради, м. Луцьк

РОЛЬ ДУАЛЬНОЇ ОСВІТИ У ФОРМУВАННІ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ СТУДЕНТІВ

У статті досліджується значення дуальної системи навчання у підготовці кваліфікованих фахівців. Автори аналізують переваги гармонійного поєднання теоретичних занять в освітніх закладах із практичною підготовкою на робочих місцях. Висвітлено роль співпраці між освітніми установами та роботодавцями у формуванні сучасних професійних компетентностей, необхідних для успішної інтеграції випускників на ринок праці. Особливу увагу приділяється підвищенню конкурентоспроможності студентів, адаптації до реальних умов праці та забезпеченню їхньої готовності до професійної діяльності.

Ключові слова: професійна освіта; дуальна освіта; інтеграційна форма навчання; компетентнісний підхід.

Літ. 10.

Oksana Golikova, Ph.D. (Philology), Associate Professor,
Head of the Business Foreign Languages and Translation Department,
National Technical University “Kharkiv Polytechnic Institute”

Yevhen Kozlov, Ph.D. (Philology), Associate Professor
of the Business Foreign Languages and Translation Department,
National Technical University “Kharkiv Polytechnic Institute”

Svitlana Savchuk, Lecturer of the Cycle Commission of School and
Preschool Pedagogy, Psychology and Methods,
Municipal Higher Educational Institution “Lutsk Pedagogical College”
Volyn Regional Council, Lutsk

THE ROLE OF DUAL EDUCATION IN THE FORMATION OF STUDENTS' PROFESSIONAL COMPETENCES

The article examines the importance of the dual education system as an important tool in training qualified specialists for the modern labor market. The authors analyze in detail the advantages of a harmonious combination of theoretical classes in educational institutions with practical training in the workplace. They note that such a learning